

Aan De Vaste Commissie voor Veiligheid en Justitie
De Vaste Commissie voor Europese Zaken
De Vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Per e-mail

Datum 27 mei 2015

Kenmerk CM1508

Betreft **Vragen over het Raadsbesluit van 18 mei 2015 inzake een militaire operatie van de Europese Unie in het zuidelijke deel van het centrale Middellandse Zeegebied (EUNAVFOR MED) en naar aanleiding van de Kabinetsappreciatie van de Europese Migratieagenda van 26 mei 2015.**

Commissie Meijers
Permanente
Commissie van
Deskundigen in
Internationaal
Vreemdelingen-,
vluchtelingen- en
strafrecht

Postadres
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam

Bezoekadres
Surinameplein 122
1058 GV Amsterdam

T 020 362 05 05

W www.commissie-meijers.nl

E post@Commissie-Meijers.nl

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Met het oog op het plenaire debat van 28 mei a.s. over de uitkomsten van de van de ingelaste Europese Top over bootvluchtelingen, bied ik u namens de Commissie Meijers de volgende vragen aan over het Raadsbesluit van 18 mei 2015 inzake een militaire operatie van de Europese Unie in het zuidelijke deel van het centrale Middellandse Zeegebied (EUNAVFOR MED) en naar aanleiding van de kabinetsappreciatie van de 'onmiddellijke maatregelen' uit de Europese Migratieagenda van 26 mei 2015.

1. Hoe verhoudt het Raadsbesluit zich tot het voorstel van de Europese Commissie een week eerder om de Frontexoperatie Triton uit te breiden?
2. Ondersteunt de regering de benadering van de Raad (militaire operatie voor kust Libië/aanpak mensensmokkel), die van de Commissie (grensbewaking/Frontex/ uitbreiden reddingscapaciteit) of ziet zij de voorstellen als complementair?
3. Is mensensmokkel een 'bedreiging van de internationale vrede en veiligheid' in de zin van artikel 39 VN-Handvest op basis waarvan de VN Veiligheidsraad militaire actie op Libisch grondgebied kan autoriseren?

Is een inflatie van dat criterium niet onwenselijk gelet op doel en strekking van het VN Handvest?

4. Waarom ontbreken in het Raadsbesluit afspraken over de vervolging van mensensmokkelaars? Bestaat het voornemen om door Nederlandse militairen opgepakte mensensmokkelaars in Nederland of elders binnen de EU te berechten? Is berechting in Nederland wel mogelijk, nu Nederland geen universele rechtsmacht heeft gevestigd over mensensmokkel (art. 197a Sr)? Acht het kabinet het haalbaar om niet alleen de kapiteins van boten te arresteren en te berechten, maar ook de leiders van netwerken?
5. Heeft de antipiraterijmissie voor de kust van Somalië niet geleerd dat het buitengewoon moeizaam is om in een instabiele en onveilige regio criminaliteit te bestrijden?
6. Heeft de grensbewakingsoperatie voor de Canarische eilanden niet geleerd dat gezamenlijke grensbewaking alleen effectief is indien de betrokken Afrikaanse kuststaten hun verantwoordelijkheid nemen? In hoeverre is het reëel dat Libië dit ook zal doen? Kan een gezamenlijke grensbewakingsoperatie zonder Libische inspanningen werkelijk effectief zijn?
7. Hoe controleert en garandeert de EU en Nederland dat ze geen steun geven aan mensenrechtenschendingen van migranten bij de samenwerking in grensbewaking met Libië en andere Maghreblanden?
8. Is de regering van opvatting dat het aanpakken van het 'business model' van mensensmokkelaars bootmigratie naar de EU zal stoppen?
9. Wat is, globaal, het business model van mensensmokkelaars? Is deze uniform? Wordt het business model van mensensmokkelaars niet eerst en vooral gekarakteriseerd door flexibiliteit en de continue aanpassing aan gewijzigd beleid van de EU? Zal een Europese missie die zich concentreert op Libië niet leiden tot een verschuiving van migratie?
10. Is de regering het eens met de Europese Commissie dat het business model ten dele verstoord kan worden door vluchtelingen legale alternatieven te bieden voor de komst naar Europa? Wat zouden de randvoorwaarden voor een dergelijke aanpak zijn?
11. Het kabinet schrijft dat de uitbreiding van de Frontex operaties binnen het mandaat van het agentschap moeten worden uitgevoerd. Hoe interpreteert het kabinet dat mandaat: alleen grensbewaking of ook

search and rescue? Indien dat eerste, in welk verband moet search and rescue dan ondernomen worden?

12. Het kabinet schrijft dat redding op zee geen verantwoordelijkheid van de Unie is, maar wel van de aan Frontex operaties deelnemende lidstaten. Hoe verhoudt zich dit precies tot elkaar? Is het wenselijk de Unie uitdrukkelijk verantwoordelijk te maken voor de drama's in de Middellandse Zee, nu zij direct samen hangen met Europeesrechtelijke onmogelijkheden om veilig Europa te bereiken, zoals grensbewakingsverplichtingen en visumverplichtingen? Wat vindt het kabinet van de opmerkingen van verschillende Italiaanse hoge kustwacht officieren in The Guardian¹ dat om search and rescue te stroomlijnen, het commando over verschillende Europese marineschepen gedurende de hele operatie bij hen zou moeten worden belegd?
13. Waarom ontbreken in het raadsbesluit afspraken over de behandeling van geredde of onderschepte migranten? Deelt de regering de opvatting dat zij ingevolge het Hirsi arrest (EHRM 23 februari 2012, nr. 27765/09) niet mogen worden ontscheept in Libië, ongeacht de maritieme zone waar de redding of onderschepping plaatsvindt, gelet op de erbarmelijke behandeling van migranten in Libië? Hoe verhoudt de in art. 2 lid 2(b) opgenomen bevoegdheid om bootmigranten te 'afleiden' ('diversion') zich tot de plicht om migranten niet zonder procedure terug te geleiden?
14. Naast het respecteren van het verbod van refoulement, hoe zal zorg worden gedragen voor de adequate afhandeling van asielerzoekers die tijdens een onderschepping van een migrantenboot gedaan worden?
15. Is het wenselijk om het commando van de missie bij de EU te beleggen, nu het Hof van Justitie niet bevoegd is om op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid uitspraak te doen over (on)rechtmatig handelen en dientengevolge besluitvorming gedurende de missie niet door enige rechter getoetst kan worden?
16. Zal EUNAVFOR MED uitsluitend een maritieme missie zijn of bestaat het voornemen ook grondtroepen in te zetten indien Libië daarmee instemt of de Veiligheidsraad daartoe autoriseert? Wat is de opvatting van Nederland daarover? Veronderstelt de zinsnede in art. 2 lid 2(c) dat vaartuigen kunnen worden vernietigd 'op het grondgebied' van de

¹http://www.theguardian.com/world/2015/may/19/italian-coastguards-military-action-will-not-solve-mediterranean-migrant-crisis?CMP=share_btn_tw

toestemming gevende kuststaat niet dat grondtroepen noodzakelijk zijn? Hoe verhoudt zich dit met de opmerkingen van de EU Hoge Vertegenwoordiger Federica Mogherini dat het uitsluitend om een operatie op zee gaat? Moet een inzet van grondtroepen in Libië niet worden voorafgegaan door een grondige risicoanalyse?

17. Zijn er afspraken gemaakt (bijvoorbeeld in de rules of engagement) over de situaties waarin een boot vernietigd mag worden? Hoe zullen vissersboten van smokkelboten worden onderscheiden? Hoe zal voorkomen worden dat hierbij non-combattanten om het leven komen? Zullen bewapende drones worden ingezet?
18. Is het kabinet van mening dat het internationaal humanitair recht van toepassing is op EUNAVFOR MED nu het een militaire operatie betreft en de autorisatie van de VN-Veiligheidsraad wordt verlangd?
19. Is het kabinet van mening dat een mensensmokkelaar een non-combattant is en daarom de bescherming geniet van de Vierde Geneefse Conventie, inclusief het verbod om geweld tegen burgers te gebruiken?

Zoals altijd is de Commissie Meijers bereid tot het geven van een toelichting.

Hoogachtend,

prof. mr. Th.A. de Roos,

voorzitter